خبرها

تشکیل شورای عالی بهره‌وری به ریاست رئیس جمهور

فارس: همایش ملی بهره‌وری روز گذشته برگزار شد. در این همایش رئیس مرکز ملی بهره‌وری ایران گفت: شورای عالی بهره‌وری به ریاست رئیس جمهور تشکیل می‌شود. احمد صمیمی افزود: شورای عالی بهره‌وری به ریاست رئیس جمهور و دبیری رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور که سیاست‌های کلان بهره‌وری را مشخص می‌کند تشکیل خواهد شد. وی تصریح کرد: ما در حال حاضر در دو موضوع از خط قرمز گذشته‌ایم، نخست جایزه ملی بهره‌وری و دیگری عملکرد سالانه بهره‌وری. صمیمی اضافه کرد: ما در این دو موضوع عقب هستیم که امیدواریم بتوانیم جبران کنیم.

■ سال آینده برق بومی می‌شود

پرویز فتاح وزیر نیرو نیز در این همایش گفت: پیشنهاد وزارت نیرو برای کاهش مصرف برق اصلاح تعرفه‌ها است. وی در خصوص افزایش میزان مصرف برق اظهار داشت: پیشنهاد اصلی وزارت نیرو در این خصوص اصلاح تعرفه‌ها است که به همین منظور مجلس و دولت در سال‌جاری مصوبه‌ای را تصویب کردند. وزیر نیرو درباره واگذاری نیروگاه‌ها و قراردادهای BOO و BOT خاطرنشان کرد: دولت و مجلس به وزارت نیرو اجازه واگذاری نیروگاه‌های موجود در بخش خصوصی و دولتی را داده است. وی ادامه داد: همچنین خرید این نیروگاه‌ها براساس توافق و نظر شورای اقتصاد در حال بررسی است. فتاح همچنین در سخنرانی خود در همایش ملی بهره‌وری از بهره‌وری نیروگاه‌های بسیاری در سال جاری خبر داد و گفت: با امضای یک موافقتنامه، برق از کشور عراق به سوریه و لبنان ارسال خواهد شد. وزیر نیرو یادآور شد: تا سال آینده صنعت برق کشور ۱۰۰ درصد بومی خواهد شد. به گفته وی در حال حاضر تعداد مشترکین مصرف‌کننده برق در کشور به ۲۰میلیون می‌رسد.

■ نگاه اشتباه به مجلس

رضا عبداللهی رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس نیز در همایش ملی بهره‌وری اولین مشکلی را که مجلس با آن روبه‌رو است این نگاه بیرونی دانست که نمایندگان وابستگی به اهداف خاص دارند و گفت: این نگاه، نگاه اشتباهی است چرا که نمایندگان مجلس شورای اسلامی فاقد هرگونه اهداف شناخته‌شده بخشی هستند. او با ابراز مخالفت نسبت به یک رقمی شدن سود بانکی خاطرنشان کرد: گزینه‌های دیگری برای نرخ سود بانکی در اختیار نمایندگان مجلس در زمان تصویب این مصوبه وجود نداشت و این تصمیم یعنی تک‌نرخی شدن سود بانکی انحصاراً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

■ بهره‌وری عامل رشد اقتصاد نبود

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تاکید کرد: باید این واقعیت را بپذیریم که بهره‌وری در ایران، موقعیت مناسبی نداشته است، زیرا طی سال ۱۳۴۴ تا ۱۳۸۲ شاخص بهره‌وری از ۱۰۰ به ۸۹/۵ تنزل پیدا کرده است. یعنی نه تنها در این سال‌ها بهره‌وری عامل رشد اقتصاد نبوده بلکه عامل منفی نیز تلقی شده است. در عین حال، طی برنامه سوم جهت‌گیری شاخص بهره‌وری از منفی به مثبت تغییر یافته است. فرهاد رهبر در همایش ملی بهره‌وری با اشاره به اینکه تمام کشورها در جهان رشد اقتصادی را هدفی مهم تلقی می‌کنند، گفت: ایجاد رفاه اجتماعی، ایجاد اشتغال مولد، مقابله با فقر و توزیع عادلانه درآمد بدون رشد اقتصادی یا تحقق نمی‌یابد و یا اگر محقق شود توزیع عادلانه درآمد صورت نمی‌گیرد. وی افزود: بر همین اساس، دولت نهم شعارمحوری خود را تحقق عدالت در جامعه اعلام کرده است. رهبر با طرح این پرسش که رشد اقتصادی چگونه محقق می‌شود، اظهار داشت: با مروری بر ادبیات اقتصادی درمی‌یابیم که اقتصاددانان در دنیا معتقدند که رشد اقتصادی و رشد تولید با افزایش کمی و کیفی عوامل تولید محقق می‌شود. البته امروزه در دنیا نیمی از رشد اقتصادی از طریق افزایش کیفی تولید یا به عبارت دیگر بهره‌وری تحقق می‌یابد. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی یادآور شد: تحقق بهینه منابع در کنار بهبود کیفی بهره‌وری امکانات سهم قابل توجهی در رشد اقتصادی کشورها دارد. به عبارت دیگر، سهم افزایش بهره‌وری در رشد اقتصادی و تولید از سهم افزایش سرمایه‌گذار بیشتر بوده و هست. دنیای امروز نیز با محدودیت منابع مواجه است و چاره‌ای جز استفاده بهینه عوامل تولید نیست. وی بار دیگر با طرح پرسشی مبنی بر اینکه آیا در ایران هم به بهره‌وری به همین میزان در رشد اقتصادی اهمیت قائل می‌شود، تاکید کرد: باید این واقعیت را بپذیریم که بهره‌وری در ایران، موقعیت مناسبی نداشته است زیرا طی سال ۱۳۴۴ تا ۱۳۸۲ شاخص بهره‌وری از ۱۰۰ به ۸۹/۵ تنزل پیدا کرده است. یعنی نه تنها در این سال‌ها بهره‌وری عامل رشد اقتصاد نبوده بلکه عامل منفی نیز تلقی شده است. رهبر تصریح کرد: از برنامه سوم به بعد شاهد رشد مثبت تغییر بهره‌وری در ایران بوده‌ایم. اگرچه رقم مثبت شدن شاخص بهره‌وری طی این برنامه اندک بوده اما این تغییر جهت بسیار معنادار است، به این صورت که جهت‌گیری بهره‌وری از منفی به مثبت تغییر یافته و در برنامه چهارم نیز تقویت شده است که این امر نیز به اهمیت و دقت بسیار بالای تنظیم‌کنندگان این برنامه برمی‌گردد. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی گفت: طی برنامه چهارم رشد بهره‌وری ۳/۳۱ درصد در نظر گرفته شده است. یعنی از رشد ۸ درصدی اقتصاد در این برنامه، ۲/۵ درصد مربوط به رشد بهره‌وری می‌شود. به گفته وی تعامل با اقتصاد جهانی، تغییر استراتژی واردات و افزایش صادرات و توجه به بازارهای بین‌المللی، عواملی هستند که می‌تواند در رشد بهره‌وری در ایران تاثیرگذار باشد. وی این جمله را نیز گفت: تحقق رشد بهره‌وری در برنامه چهارم به زبان گفتن ساده است اما کار بسیار پیچیده، سخت و دشواری است و بدون برنامه‌ریزی دقیق، ایجاد عزم ملی و ایجاد فرهنگ بهره‌وری میسر نمی‌شود. رهبر اعلام کرد: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در موضوع بهره‌وری دو امر حاکمیتی و تصدی‌گری را از یکدیگر جدا کرده و با ابلاغ دستورالعمل‌هایی، مانع از حضور بخش دولتی در امر تصدی‌گری مربوط به بهره‌وری شده است. در برنامه است که امر تصدی‌گری به مردم و بنگاه‌های اقتصادی واگذار شود تا رشد بهره‌وری در کشور افزایش یابد.

بنیاد صنعت در گفت‌وگو با اسحاق جهانگیری

نمی‌توانند سیاست‌ها را تغییر دهند

■ از بنیاد صنعت و توسعه ایرانیان بگویید، چه شد که به فکر تاسیس این بنیاد که ظاهراً غیرانتفاعی هم هست، افتادید؟

توسعه کشور یکی از ضروری‌ترین اقدامات است، هر ایرانی علاقه‌مند نسبت به آینده کشور در حد توان خود باید کار کند، با توجه به اینکه توسعه صنعتی یک مرحله مهم از توسعه اقتصادی کشور است و به همین دلیل ما هم قصد داشتیم در این زمینه ایده‌ای به عنوان راهبرد توسعه صنعتی مطرح کنیم، تحقق این تفکر نیازمند کارهای قوی علمی، نظریه‌پردازی و مطالعاتی به عنوان پشتوانه آن است. بخش عمده‌ای از این کارها در قالب نهادهای غیر دولتی باید انجام شود. از طرفی آزاد شدن جمع زیادی از مدیران باتجربه با دانشی که این مدیران به‌خصوص در بخش اقتصاد و صنعت دارند زمینه ایجاد نهادهایی اینچنینی را فراهم آورد. با این دیدگاه پس از مشورت با برخی افراد اقدام به تاسیس این موسسه کردیم. علاوه بر بنیاد یک کانون تفکر به نام اندیشگاه صنعت و توسعه هم ایجاد کردیم تا پشتوانه علمی و فکری مجموعه باشد.

■ از کدام ارگان این درخواست مجوز صورت گرفت؟

دستگاه‌های ذیربط از جمله وزارت علوم و تحقیقات و فناوری، نیروی انتظامی و ثبت شرکت‌ها برحسب مورد در این رابطه با ما همکاری کردند.

■ پس عمده‌ترین هدف این بنیاد تهیه خوراک نرم‌افزاری برای صنعتگران است؟

در اساسنامه بنیاد منشوری تهیه شده که به زودی قرار است در سایتی که به همین منظور آماده شده قرار بگیرد. اهداف اعلام شده ما با اعتقاد به اهمیت توسعه صنعتی کشور و نقش تعیین‌کننده‌ای که منابع انسانی و مدیران و کارآفرینان صنعتی بخش خصوصی در این فرآیند دارند و با عنایت به اینکه توسعه توانمندی‌های نرم‌افزاری و نیز جهت‌گیری صنعتی خصوصاً صنایع پیشرفته اهمیت بسیاری دارد، قصد داریم در درازمدت به دنبال ایجاد و توسعه شبکه‌ای توانمند، فراگیر و گسترده از مجموعه‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مدیریتی برای کمک به فرآیند توسعه صنعتی هستیم. در کوتاه‌مدت هم برنامه ما حمایت و کمک به ارتقای توانمندی بخش خصوصی به عنوان موتور محرک فرآیند صنعتی شدن کشور، کمک به حضور بخش خصوصی در فرآیند سیاستگزاری و تصمیم‌سازی و تشکیل گروه‌های حل مسئله برای مسائل کلان و پیش روی صنعتی شدن در برنامه خواهیم داشت.

■ در حال حاضر برخی از تشکل‌های صنعتی هم همین کار را انجام می‌دهند، مثل کنفدراسیون صنعت. آیا فکر نمی‌کنید محصول کار شما با استقبال روبه‌رو نشود، نحوه تعامل شما با این تشکل‌ها چگونه خواهد بود؟

تلاش می‌کنیم در هیچ کار موازی به‌خصوص کاری که سایر تشکل‌های غیر دولتی انجام می‌دهند، وارد نشویم، بلکه کارهایی که در بخش غیر دولتی زمین مانده و متولی ندارد را در سطح کلان پیگیری کنیم. امیدواریم بتوانیم برای تمام فعالان عرصه اقتصاد و صنعت به عنوان مشاور عمل کنیم. ضمن اینکه دکتر بهشتی و مهندس خلیلی رئیس انجمن مدیران صنایع هم در هیات امنای این بنیاد حضور دارند.

■ منظور شما کار در سطوح اجرایی است؟

اینکه گفته می‌شود در بخش خصوصی در فرآیند توسعه صنعتی موتور محرک است باید از نظر علمی و تئوری پشتیبانی شود یا اینکه تعامل فرهنگ و صنعت به عنوان یک موضوع آینده باید به آن بپردازیم. در زمان مسئولیتم در وزارت صنایع و معادن با همین آینده‌نگری شورایی به عنوان فرهنگ و صنعت ایجاد کردیم که از سوی وزارت ارشاد هم مورد حمایت قرار گرفت. معتقدم که باید راهبردها و رهیافت‌های تعامل فزاینده فرهنگ و صنعت را با اتکای به هویت ملی و دینی و تجارب تاریخی تدوین کرد و راهکارهای اجرای آن را پیدا کرد. در این مسیر باید مشخص شود که صنعتی شدن چه عوارضی بر فرهنگ ملی و دینی ما دارد و یا در فرآیند توسعه صنعتی چه حمایت‌های فرهنگی نیاز است به هرحال باید به مسائل مهم که ممکن است امروز و یا در آینده از موانع توسعه کشور شود در حد یک بخش غیر دولتی بپردازیم، حداقل مسائل را در حد ایده طرح کنیم و به نهادهای تصمیم‌گیرنده ارائه دهیم.

■ با توجه به اینکه دولت حجم وسیعی از اقتصاد کشور را در خود جای داده آیا فکر می‌کنید با وجود چنین اقتصادی کار کردن راحت است؟

هرکاری در ابتدا سخت است، باید طوری عمل کنیم که بخش دولت هم خودش را از مشورت‌ها بی‌نیاز نداند.

ما اطمینان داریم که بخش خصوصی استقبال می‌کند. چون مجموعه‌ای از مدیران که وابستگی به نظام هم دارند قصد حمایت از آنان را دارند. اگر کارهایی که ما قرار است در این مرکز انجام دهیم برای دولت مفید باشد، می‌توانند استفاده کنند یا اگر دولت گره‌ای در توسعه کشور ببیند که فکر کند این کانون می‌تواند به حل آن کمک کند ما حتماً به دولت کمک خواهیم کرد.

■ آیا عناوین این بنیاد در مقایسه با بنیاد باران که آقای خاتمی تاسیس کرده، همپوشانی ندارد؟

سطح بنیاد باران خیلی بالاتر از ما است ما در همین حوزه صنعت و معدن کار می‌کنیم. آن هم در حدی محدود و با بضاعت کمی که داریم، مدیران بنیاد باران با پشتوانه سرمایه ملی مثل آقای خاتمی و دیگر مدیران ارشد و باتجربه کارهای خیلی بزرگی ان‌شاءالله انجام می‌دهند.

■ اگر بخش خصوصی را به صورت واقعی‌تر ببینیم آیا فکر می‌کنید تمایل جدی برای کار با این مرکز داشته باشند؟

منظور شما چیست؟

■ منظورم را با نسبت احزاب و بخش خصوصی تشریح می‌کنم. مثلاً همین احزاب ما عمدتاً به دنبال یارانه احزاب هستند و حتی امسال که در بودجه قرار نگرفته ناراحت هستند. نوعاً هم نیازمند به این بودجه هستند. حتی احزابی که ممکن است حامی بخش خصوصی باشند. به نظر می‌رسد بخش خصوصی ما به دنبال این است که ببیند، چه کسی به قدرت می‌رسد که برود و با او وارد مذاکره شود. حتی این موضوع را به سرمایه‌گذاری و کار جدی ترجیح می‌دهد. درحالی که در کشورهای دیگر چنین اتفاقی نمی‌افتد و خود احزاب بخش خصوصی محسوب می‌شوند. در حالی که این اتفاق در کشور ما نمی‌افتد. بخش خصوصی ما ترجیح می‌دهد با قدرت مستقر وارد مذاکره و لابی شود.

عکس: مهدی حسنی، شرق

شرق: ۸ ماه پس از ترک ساختمان معروف «سنگ» وزارت صنایع و معادن در خیابان سمیه، دوباره معاونانش را دور خود جمع می‌کند، اگرچه همه آنها نیستند، اما دیدن برخی از چهره‌ها در جلسات عصر دفتر تازه تاسیس او جلسات شورای معاونین وزارتخانه را تداعی می‌کند. تصمیمی که گرفته تازه نیست. می‌گوید: «از روزهایی که مسئولیت وزارت صنایع و معادن را بر عهده گرفتم بر روی این موضوع کار کرده‌ام.» اینک موسسه صنعت و توسعه ایرانیان شکل گرفته. بر روی سربرگ‌های این بنیاد تازه تاسیس برای ما می‌نویسد. ظاهراً همه چیز مهیا است. اسحاق جهانگیری به زودی قرار است ایده‌های توسعه صنعتی کشور را دوباره مرور کند. او قصد دارد در این مرکز به تولید فکر کمک کند. فکری که باید اقتصادی باشد و در نهایت به محصول اقتصادی بینجامد. موسسه صنعت و توسعه ایرانیان مرکز پژوهشی است که گروهی از مدیران اجرایی سال‌های گذشته آن را همراهی می‌کنند، چهره‌های آشنا که در لوای این موسسه می‌خواهند راه‌حلی برای برون‌رفت اقتصاد و صنعت کشور از بن‌بست ارائه کنند. با وزیر دو دولت سیدمحمد خاتمی (دوره اول وزیر معادن و فلزات و پس از ادغام وزیر صنایع و معادن) در این رابطه گفت‌وگو کردیم.

بخش اول

ما از بخش خصوصی انتظار نداریم که بیاید و در این بنیاد سرمایه‌گذاری کند.

■ نظرتان را در این مورد بگویید؟

همه می‌دانیم که با بخش خصوصی در ایران پس از انقلاب برخورد منفی شد. نتیجه این شد که بخش دولتی قدرت گرفت و به دنبال آن بخش خصوصی که شکل گرفت و به شدت نیازمند این شد که به نوعی خود را به دولت وصل کند. این احساس در او به‌وجود آمد که اگر به دولت وصل نشود نمی‌تواند منافع خود را تامین کند. به همین دلیل در برنامه سوم و برنامه چهارم تصمیم گرفته شد که برای حل این موضوع تدبیری اندیشیده شود. بخش خصوصی در شرایط فعلی می‌داند برای ادامه حیات واحد تولیدی‌اش باید محصول قابل رقابت در بازارهای داخل و خارج تولید کند، در مذاکره با دولت رانت‌هایی که حذف شده نباشد بلکه گفت‌وگوی آنها متفاوت شده ایده‌ای هم که قرار است در این بنیاد دنبال کنیم دنباله همان مباحث است که هم مسئولین کشور و هم بخش خصوصی بپذیرد، اگر قرار است بخش خصوصی توسعه یابد، اگر قرار است چشم‌انداز ۲۰ساله محقق شود و یا اگر قرار است مشکلات اشتغال برطرف شود با تصدی دولت امکان‌پذیر نیست و حتماً باید بخش خصوصی با قدرت وارد صحنه شود. این اتفاق چگونه می‌افتد؟ وقتی قانون و مقررات برای توسعه این بخش مهیا باشد. اما نمی‌خواهیم بنیاد را به نمایندگی بخش خصوصی تبدیل کنیم. کانون‌های فکر در دنیا نقش مهمی دارند. معمولاً هم برخی از مقامات دولت‌ها که از کار دولتی کنار می‌روند به دنبال ایجاد این نهادها تحت عنوان کانون تفکر هستند که بتواند برای مسائل پیچیده نظریه‌پردازی کند و به تصمیم‌گیران کمک کند.

■ در آنجا یعنی شأن لابی و حزب و گروه تاثیر ندارد؟

در کانون تفکر، نه، نقش ندارد.

■ به هرحال کاری که شما می‌خواهید انجام بدهید با کاری که مثلاً دانشگاه امیرکبیر انجام می‌دهد باید فرقی باهم داشته باشد؟

حتماً هم فرق می‌کند. دانشگاه نیروی متخصص تربیت می‌کند که در نهایت آن نیرو کار اجرایی پژوهشی انجام دهد. در حالی که ما در این بنیاد از نیروهای باتجربه و دانشمند استفاده می‌کنیم که برای مشکلات صنعتی کشور راه‌حل ارائه کند. البته در دنیا یکی از مراکزی که در این کانون تفکر ایجاد می‌کنند، دانشگاه‌ها هستند.

■ اما محصول دانشگاه را می‌خرند؟

ما هم باید محصولی تولید کنیم که مشتری داشته باشد تا این کانون فکر بخواهد در کشور جا بیفتد و محصول ما خریدار داشته باشد، باید زمینه‌ای فراهم شود که گروهی در کشور احساس کنند می‌خواهند از محصولات کانون‌های تفکر استفاده کنند. من فکر می‌کنم الان دولت ده‌ها سئوال در پیش رو دارد که اگر احساس نیاز می‌کند می‌تواند با استقبال از اینگونه تشکل‌ها برای سئوالات خود راه‌حل پیدا کند. در این کانون گروهی از مدیران باتجربه و جمعی از دانشگاهیان و فعالان بخش خصوصی هستند و با نیروهای علمی علاقه‌مند خارج از کشور نیز در تماس هستند تا بتوانند برای مسائل توسعه صنعتی فکر کنند و راه‌حل ارائه دهند.

■ در ابتدا می‌خواهید نیاز خود را برطرف کنید یا به دنبال پاسخ به سئوالاتی که مطرح می‌شود می‌روید؟

ممکن است از کارهای کوچکتر شروع کنیم. هر دو حالت مورد نظر است اگر سفارشی از طرف دولت یا بخش خصوصی بود و توانایی پرداختن به آن را داشته باشیم انجام می‌دهیم. اگر سفارشی نبود ممکن است خودمان موضوعاتی که مهم می‌دانیم را آغاز کنیم.

■ یعنی الان برای شما سئوالاتی مطرح است که بخواهید برای آن پاسخی پیدا کنید؟

ما هنوز شروع نکرده‌ایم. ولی تیمی که در اینجا جمع شده‌اند به طور طبیعی یکسری سئوالات از دوران مسئولیت‌شان در ارتباط با توسعه کشور دارند. به همین دلیل تا زمانی که سفارشی به ما داده نشده به مسائلی که با اهمیت است، می‌پردازیم، البته تامین منابع مالی مشکل عمده ما خواهد بود.

■ پس کار شما متناظر با مثلاً خانه کشاورز نیست؟

در جریان کار آنها نیستم ولی بعید می‌دانم، آنچه مسلم است، در اینجا کار سیاسی نخواهیم کرد.

■ از نمونه سئوالاتی که برای مجموعه مطرح است چه می‌تواند باشد؟

مهمترین موانع اصلی که برای صنعتی شدن داریم و بخش خصوصی نمی‌تواند از آن عبور کند. بخش خصوصی که باید رسالت صنعتی شدن کشور را بر دوش بگیرد با چه مشکلاتی روبه‌رو است؟

■ سئوالی بوده که در دوران وزارت واقعاً می‌خواستید برای آن راه‌حل پیدا کنید؟

یک سری مسائل هم خود من در ذهن دارم که در جلسات مطرح خواهم کرد. ولی باید این پروسه طی شود یعنی در مرحله بعدی به طرح این سئوالات بپردازیم.

■ نحوه پذیرش اعضای این کانون به چه شکل است؟

البته در اساسنامه برای نحوه عضوگیری پیش‌بینی‌هایی کرده‌ایم ولی بر روی این موضوع اصلاً بحثی نداشتیم و عجله نداریم. ما فعلاً از وقت آزاد برخی اساتید دانشگاه و دانشجویان فوق‌لیسانس و دکترا و البته مدیران اجرایی که از کار دولت کنار رفته‌اند، استفاده خواهیم کرد. این افراد در قالب گروه‌های کاری سازماندهی می‌شوند. گروه‌های کاری روی موضوعات پیشنهادی کار می‌کنند و در صورت تائید برنامه مطالعه و بررسی پیرامون موضوع را تشریح می‌کنند.

■ برای هماهنگی فکری اعضا چه برنامه‌ای دارید؟

قاعدتاً گروهی که بانی تاسیس این بنیاد بودند، کسانی هستند که در بخش صنعت و معدن و اقتصاد طی سال‌های گذشته کار کرده‌اند و ما با هم به یک مبانی فکری مشترک دست یافته‌ایم.

■ اما برای عضوگیری حتماً یک فیلتر خواهید داشت؟

بله، حتماً از کسانی استفاده می‌شود که به چارچوب فکری‌ای که برای توسعه صنعت کشور در نظر داریم اعتقاد داشته باشند.

■ اساتید دانشگاهی این مجموعه چه کسانی هستند؟

جمع زیادی از اساتید دانشگاه می‌توانند با این مجموعه همکاری کنند.

■ بعد از کنار رفتن از کار دولتی، با توجه به اینکه هر سال تقریباً در کشور فرصت سیاست‌ورزی وجود دارد اگر الان بخواهید به صورت کلان‌تر فکر کنید، آیا باید کورس گذاشت و دوباره دولت را گرفت یا اینکه بر روی ایجاد جامعه مدنی کار کرد؟ مثل جنس کار شما یا موسسه باران. خود شما در پروژه شخصی‌تان با توجه به اینکه وابستگی سیاسی هم دارید به کدامیک اهمیت می‌دهید؟

من از نظر شخصی به توسعه این بنیاد اهمیت می‌دهم. بعد از فراغت از کار دولتی هم به همین موضوع فکر می‌کردم. یعنی ایجاد فرصت برای توسعه کشور و البته کمک به کسانی که کار اجرایی می‌کنند که کشور در قالبی برای توسعه بیفتد. اما اینکه احزاب چه‌کار می‌خواهند بکنند، معتقدم هر حزب سیاسی باید آمادگی این را داشته باشد که در یک انتخابات شکست بخورد یا حتی پیروز شود. اگر حزب سیاسی در یک انتخابات شکست خورد و از صحنه کنار رفت که دیگر حزب محسوب نمی‌شود. اصول دموکراسی همین است، مهم این است که حکومت قاعده بازی را خوب تعریف کند و آن را به نفع گروهی به هم نزند. اگر قاعده بازی به هم خورد برای گروهی که این قاعده به ضررش تمام شده، سرخوردگی ایجاد می‌شود و این امر موجب خروج نیروهای کیفی از صحنه کشور خواهد شد و در نهایت به ضرر کشور تمام می‌شود.

■ بحثی که الان مطرح است اینکه افرادی که در این کانون جمع هستند نوعی تفکر را دنبال می‌کنند که با تفکر حاکم بر دولت فرق می‌کند. همان‌گونه که مستحضر هستید ۵۰ درصد استراتژی توسعه صنعتی که در زمان شما تهیه شد، تغییر کرده است. راهکارهایی که در این بنیاد ارائه می‌شود بر چه اساسی است؟ آیا سمت و سوی آن براساس پایه‌های فکری اعضای گروه است و یا سعی می‌کنید هماهنگ با دولت باشید؟

ما به آنچه که برای توسعه کشور مفید می‌دانیم، عمل خواهیم کرد و از اصولمان عدول نخواهیم کرد. به این موضوع کاری نداریم که در دولت چه کسی سر کار آمده و یا چه تفکری دارد. تفکری را دنبال می‌کنیم که در سال‌های مدیریت بر صنعت و معدن کشور و با توجه به نیازها و مسائلی که بود و به آن پی بردیم، کار خواهیم کرد. از این تفکر دفاع می‌کنیم و سعی می‌کنیم حتی کسانی هم که سر کار هستند را به سوی این تفکر سوق دهیم. از نظر شخصی هم اینگونه نیستم که به محض حاکم شدن یک گروه بر کشور نظرم را عوض کنم. در مورد استراتژی هم یک جمله معترضه می‌گویم. ببینید، اصلاً استراتژی کیلویی نیست که کسی بیاید جزوات استراتژی را نصف کند و بگوید از ۵۰۰ صفحه مثلاً ۲۵۰ صفحه قابل استفاده است. اگر در استراتژی یک جمله عوض شود ۱۰۰ درصد آن تغییر کرده. مهمترین حرف استراتژی توسعه صنعتی این است که می‌گوید در ۴ سطح اراده ملی در راس توسعه صنعتی قرار بگیرد. اما اگر کسی بگوید که نیاز به اراده ملی برای توسعه کشور نیست، این استراتژی دیگر معنا ندارد. در بخش دیگر تاکید شده که صنعت ایران باید رقابت‌پذیر و در تعامل با جهان قرار بگیرد. حال اگر کسی فقط یک جمله بگوید که نمی‌خواهیم این اتفاق بیفتد، کافی است، ۱۰۰ درصد استراتژی عوض شده است. نمی‌شود مثلاً هدف صنعت صادرات‌گرا را با جایگزینی واردات تغییر داد. یکسری اهداف اساسی دارد. اگر به ما بگویند در این سند مثلاً به توسعه تکنولوژی کم پرداخته‌اید و ما می‌خواهیم به این بخش بپردازیم، فکر خوبی است. چون تکمیل‌کننده استراتژی است. قرار هم نبود این استراتژی در یکجا متوقف شود. ما اصرار داشتیم بعد از تدوین اصول کلی در زیربخش‌ها مطالعه ادامه یابد. گروه‌هایی هم مشخص شده بودند که بر روی زیرشاخه‌ها کار کنند. بالاخره باید منتظر باشیم که اصلاحات اعلام شود آن وقت بهتر می‌شود اظهارنظر کرد.

■ پس چندان نگران کارایی نیستید؟

من فکر می‌کنم اگر ما تئوری‌های خوبی مطرح کنیم حتی اگر الان نپذیرند، چند سال دیگر حتماً خواهند پذیرفت.

■ پس در واقع بعد از انتخابات رویکرد تازه‌ای پیدا کردید که به جای تلاش برای تسخیر دولت، کانونی تاسیس کنید که فکر تولید می‌کند تا دولت‌ها از آن استفاده کنند؟

بله.

■ چرا؟ مگر دیگر تسخیر دولت بی‌اثر است؟

بی‌اثر نیست. اما من الان نمی‌توان آن را انجام دهم این کار آدم‌های قوی‌تر از من است. کسانی که بانی تشکیل احزاب بودند اگر از نظر اصول با آنها سازگاری داشته باشم به آنها کمک می‌کنم. اما برای این کار من بیشتر توانایی انجام آن را داشتم و باید من بانی آن می‌شدم.

■ بعد از پایان دوران مسئولیت شما تغییر و تحولات بسیاری در حوزه صنعت و معدن کشور اتفاق افتاد اگر بخواهید مرور کلی براین اتفاقات بکنید، مهمترین تغییر را چه می‌دانید؟

البته من در جریان تغییر جهت‌گیری و سیاست‌ها نیستم. فکر هم نمی‌کنم به این راحتی بتوانند سیاست‌ها را تغییر دهند. چون اگر تغییری در سیاست‌ها اتفاق می‌افتاد، باید اعلام می‌شد تا هم صنعتگر تکلیف خود را می‌دانست و هم کسانی که در این حوزه کار می‌کنند. مدیران تغییر کردند که آن هم قابل پیش‌بینی بود تغییرات هم بسیار وسیع بود. در مورد نیروهای جدید هم باید دید که چه سیاست‌هایی در پیش می‌گیرند.

خلاصه گفت‌وگو

۱- تلاش می‌کنیم در هیچ کار موازی به‌خصوص کاری که سایر تشکل‌های غیر دولتی انجام می‌دهند، وارد نشویم.

۲- با بخش خصوصی در ایران پس از انقلاب برخورد منفی شد. نتیجه این شد که بخش دولتی قدرت گرفت و به دنبال آن بخش خصوصی که شکل گرفت و به شدت نیازمند این شد که به نوعی خود را به دولت وصل کند.

۳- ما هم باید محصولی تولید کنیم که مشتری داشته باشد تا این کانون فکر بخواهد در کشور جا بیفتد و محصول ما خریدار داشته باشد.

خبرها

کاهش نرخ سود هزینه‌های تشریفاتی را کم می‌کند

فارس: رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی گفت: بوروکرات‌های شبکه بانکی با کاهش نرخ سود، ملزم می‌شوند هزینه‌های زائد و تشریفاتی بانک‌ها را پایین آورده و نظام ناکارآمد بانکی را کارآمد کنند. احمد توکلی درباره تاثیر کاهش نرخ سود تسهیلات بانکی بر اقتصاد کشور بدون کاهش نرخ تورم گفت: قانون جدید کاهش نرخ سود تسهیلات صرفاً نظام ناکارآمد بانکی را تنبیه می‌کند و او را مجبور می‌کند با حذف هزینه‌های زاید و به‌کارگیری فناوری‌های نوین بانکی، کارآمدی خدمات خود را افزایش دهند. وی افزود: در نظام بانکداری بدون ربا، نرخ سود بانکی برای تسهیلات مشارکتی را نمی‌توان تعیین کرد، بلکه نرخ سود در این نظام و قانون جاری کشور، سهمی از سودی است که پس از انجام فعالیت مشارکتی بر طبق توافق بین طرفین قرارداد تسهیلات تقسیم می‌شود. این سهم از سود مستقل از نرخ تورم است و چه تورم بالا باشد یا پایین، سود تسهیلات به معنی سهم بانک و تسهیلات گیرنده، در واقع درصد ثابتی از رقم مطلق سود احتمالی عملیات مشارکتی است که در قرارداد بانک و تسهیلات گیرنده تعیین می‌شود. البته متاسفانه در حال حاضر، نظام بانکی به طور کامل قانون عملیات بانکی بدون ربا را اجرا نمی‌کند و در عمل، مفهومی ربوی از نرخ سود دارد و با تعابیری نظیر «سود غیرقطعی» یا «متوسط نرخ سود» سعی دارد کوتاهی خود در اجرای کامل قانون عملیات بانکی بدون ربا را جبران کند. وی با اشاره به حیطه ادبیات و مفاهیم رایج درباره سود بانکی گفت: متوسط نرخ سود تسهیلات بانکی نباید کمتر از نرخ تورم باشد. اما نرخ‌های بالای سود تسهیلات آنقدر برای تولید ملی ما ضرر دارد که فعلاً نباید وقت را برای یافتن این معمای مرغ و تخم‌مرغی تلف کنیم. طی سال‌های گذشته بانک مرکزی و دولت سابق سال‌ها فرصت‌سوزی کردند تا به این نتیجه برسند که اول باید نرخ تورم کاهش یابد یا نرخ سودهای بانکی، آنچه اکنون مهم و برای ما اصل است تولید و سرمایه‌گذاری تولیدی مقرون به صرفه در کشور است و باید به ویژگی‌ها و نتایج علم اقتصاد هم توجه داشته باشیم. وی افزود: برخی تحقیقات مانند پژوهش دکتر شجری که در مجله تازه‌های اقتصاد بانک مرکزی منتشر شده در مورد ایران نشان می‌دهد که کاهش نرخ سود، به کاهش تورم منجر می‌شود و پس‌انداز در ایران از نرخ سود سپرده تاثیر زیادی نمی‌پذیرد. اکنون و در دولت جدید خوشبختانه خود دولت حداقل در شعار و لفظ به هر دو این اهداف اعتقاد دارد و ما امیدواریم همزمان هر دو هدف کاهش تورم و کاهش نرخ سود را محقق کند. احمد توکلی درباره جریان پول از بانک‌های خصوصی به بانک‌های دولتی در صورت کاهش نرخ تسهیلات بانکی گفت: اصل بر این است که سرمایه‌گذاری تولیدی در ایران مقرون به صرفه است و برای تحقق این هدف اگر لازم باشد باید حتی سود پرداختی به سپرده‌گذاران در بانک‌های خصوصی را هم محدود کرد. ضمن اینکه بانک‌های دولتی تسهیلات را به طرح‌های تولیدی می‌دهند و قرار نیست کسی از بانک دولتی تسهیلات بگیرد تا آن را در بانک خصوصی سپرده‌گذاری کند. اگر این اتفاق بیفتد، عامل آن و مدیر شعبه‌ای که تسهیلات را پرداخته قانون‌شکنی کرده‌اند. سیستم نظارتی نظام بانکی ما باید جلوی این اتفاق را بگیرد. ضمن اینکه منطق اقتصاد هم می‌گوید در بلندمدت این اتفاق نمی‌تواند دوام داشته باشد چرا که بالاخره حتی اگر هیچ نظارتی هم بر اعطای تسهیلات بانک‌های دولتی نباشد و به فرض همه مدیران شعب و تسهیلات گیرنده هم قانون را زیر پا بگذارند، براساس منطق اقتصاد نرخ فاصله سود پرداختی بانک‌های خصوصی با سود تسهیلات بانک‌های دولتی بنا بر قاعده آربیتراژ نمی‌تواند برای مدت طولانی باقی بماند و این اختلاف سود به زودی از میان خواهد رفت. وی در توضیح افزایش تقاضا برای تسهیلات در بانک‌های دولتی در صورت کاهش نرخ تسهیلات بانکی و امکان پاسخگویی بانک‌های دولتی به سیل تقاضا برای تسهیلات گفت: تنها چاره این امر نظام‌مند کردن فرآیند دریافت طرح‌های متقاضیان تسهیلات، بررسی این طرح‌ها در نظام بانکی و پاسخگویی نظام‌مند و قابل پیش‌بینی به متقاضیان تسهیلات بانکی است. در صورت تدوین و اجرای چنین نظامی، بانک‌ها می‌توانند بهترین طرح‌های رسیده برای تسهیلات بانکی را رتبه‌بندی کنند تا تسهیلات نسبتاً ارزان به ایده‌آل‌ترین طرح‌ها (از نظر اشتغال‌زایی و . . .) برسد. توکلی انباشت سپرده در بانک‌های خصوصی در ادامه جریان پول از بانک‌های دولتی به بانک‌های خصوصی را طبیعی دانست و گفت: در واقع مجبور کردن جزیی از این سیستم تنظیم شده بر ضد تولید ملی در کشور به ایفای نقش در جهت تقویت تولید ملی، به تدریج بقیه اجزای سیستم تعیین سود سپرده و تسهیلات بانکی را نیز به نفع تولید ملی تنظیم خواهد کرد. وی در